

Na temelju članka IV 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Zastupničkog doma održanoj ____ . ____ . 2008. godine i na sjednici Doma naroda održanoj ____ . ____ . 2008. godine, donijela je

PRIJEDLOG

ZAKON

O PROGRAMU ZAŠTITE SVJEDOKA U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

(Cilj zakona)

Cilj ovog zakona je da osigura učinkovitu zaštitu svjedoku u toku i nakon kaznenog postupka, kako bi se svjedoku omogućilo slobodno i otvoreno svjedočenje u kaznenom postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: sudovi).

Članak 2.

(Područje primjene)

- (1) Pod pojmom svjedok, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se osoba bez čijeg svjedočenja nema izgleda da se u kaznenom postupku istraže i utvrde činjenice ili utvrdi boravište osumnjičene osobe ili bez čijeg svjedočenja bi to bilo znatno otežano.
- (2) Svjedoku se može osigurati zaštita uz njegov pristanak u skladu sa odredbama ovog zakona, ako se on ili član njegove obitelji u smislu stavka (1) članka 83. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZKP BiH) („Službeni glasnik BiH“, br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07 i 15/08) suočava sa prijetnjom opasnom po život, zdravlje ili slobodu, zbog svoje namjere da svjedoči, te ako je podoban za poduzimanje mjera za zaštitu. Svjedoku se također može osigurati zaštita, ako se opasnost uoči tek nakon okončanja kaznenog postupka, te ako je opasnost posljedica činjenice da je ta osoba svjedočila u tijeku postupka.
- (3) U skladu sa odredbama ovog zakona, određenoj osobi se, uz njegov pristanak, može pružiti zaštita ako je ta osoba u smislu stavka (1) članka 83. ZKP BiH, član obitelji svjedoka ili ako je ta osoba na neki drugi način bliska svjedoku, te ako joj prijeti opasnost po život, zdravlje i slobodu zbog namjere svjedoka da svjedoči, te ako je podobna za poduzimanje mjera za zaštitu svjedoka.
- (4) U skladu s odredbama ovog zakona, mjere zaštite mogu se obustaviti ukoliko u periodu odobravanja zaštite nije bio ispunjen ili je naknadno prestao da važi neki od uvjeta iz st. (2) i (3) ovog članka. Obustava kaznenog postupka ne znači automatski i obustavu mjera zaštite svjedoka ako opasnost i dalje postoji.

Članak 3.

(Područje primjene u odnosu na kaznena djela)

Program zaštite se primjenjuje kada se dokazuje neko od sljedećih kaznenih djela:

- a) protiv integriteta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH);
- b) protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom;
- c) koja se vrše na organiziran način (organiziranog kriminala);
- d) za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od najmanje 3 godine ili teža kazna.

Članak 4.

(Povjerenstvo za uključivanje u Program zaštite svjedoka)

- (1) Odluku o primjeni, prekidu, prestanku ili produženju primjene Programa zaštite donosi Povjerenstvo za uključivanje u Program zaštite svjedoka (u daljem tekstu: Povjerenstvo).
- (2) Povjerenstvo čine: sudac Suda BiH, zamjenik glavnog tužitelja BiH, predstavnik Ministarstva pravde BiH i rukovoditelj Odjeljenja za zaštitu svjedoka (u daljem tekstu: OZS).
- (3) Članovi Povjerenstva imaju svoje zamjenike.
- (4) Člana Povjerenstva i njegovog zamjenika imenuje i razriješava rukovoditelj organa, odnosno institucije iz koje dolazi, i koji o tome obavještava OZS.
- (5) Rukovoditelj OZS-a je predsjednik Povjerenstva po položaju. Zamjenika predsjednika Povjerenstva, na prijedlog rukovoditelja OZS-a, imenuje ravnatelj Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA).
- (6) Članovi Povjerenstva i njihovi zamjenici imenuju se na vrijeme od 5 godina uz mogućnost reimenovanja.
- (7) Administrativno-tehničke poslove za potrebe Povjerenstva obavlja OZS.
- (8) Rok za konstituiranje Povjerenstva je 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 5.

(Prestanak članstva u Povjerenstvu)

- (1) Članu Povjerenstva članstvo u Povjerenstvu prestaje:
  - a) istekom vremena na koje je imenovan;
  - b) ako to sam zatraži;
  - c) ako mu prestane funkcija ili radni odnos koji je bio temelj za njegovo imenovanje u Povjerenstvu;
  - d) zbog odavanja tajnog podatka u svezi rada Povjerenstva;

- e) ako se u svom radu ne pridržava propisa koji se odnose na primjenu Programa zaštite,
- f) Zbog trajne spriječenosti da obavlja posao.

(2) Odluku o prestanku članstva u Povjerenstvu donosi rukovoditelj organa ili institucije iz stavka (4) članka 4. ovog zakona po službenoj dužnosti, a u slučajevima iz stavka (1) toč. d) i e) ovog članka, na prijedlog predsjednika Povjerenstva ili njegovog zamjenika.

Članak 6.

(Rad Povjerenstva)

- (1) Radom Povjerenstva rukovodi predsjednik Povjerenstva, a u slučaju odsutnosti ili spriječenosti njegov zamjenik.
- (2) Povjerenstvo je u svom radu neovisno i odlučuje na sjednici.
- (3) Povjerenstvo donosi Poslovnik o radu u roku od 30 dana od dana konstituiranja.
- (4) Tajnim podatkom se smatraju rad i akti Povjerenstva i kao takvi moraju biti označeni.

Članak 7.

(Odjeljenje za zaštitu svjedoka)

- (1) OZS je specijalizirana organizacijska jedinica SIPA-e, koja provodi Program zaštite svjedoka, organizira i provodi hitne mjere zaštite svjedoka te je odgovorna za njihovu primjenu.
- (2) Svi organi uprave i javne ustanove dužni su da pruže pomoć OZS-u i da na njegovo traženje izvrše radnje iz svoje mjerodavnosti potrebne za poduzimanje mjera iz ovog zakona.
- (3) Odluke OZS-a koje mogu utjecati na izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera, mogu biti donijete uz prethodno obavljene konzultacije sa rukovoditeljom date institucije.
- (4) OZS donosi odluke i provodi sve mjere koje se određuju u svezi sa stranim svjedocima u BiH, a u skladu sa sporazumom ili aranžmanom sklopljenim između BiH i strane države u svezi sa zaštitom svjedoka.
- (5) U skladu sa prethodno zaključenim sporazumom između Bosne i Hercegovine i strane države, Državna agencija za istrage i zaštitu može zaključiti protokole i druge provedbene propise sa stranim organima uprave ili tijelima za provođenje sporazuma i ovog zakona.

Članak 8.

(Postupak za primjenu Programa zaštite)

- (1) O primjeni i produženju Programa zaštite odlučuje Povjerenstvo na obrazložen zahtjev glavnog tužitelja BiH. Inicijativu za podnošenje zahtjeva za primjenu Programa zaštite, glavnom tužitelju BiH mogu podnijeti: nadležni tužitelj, sud koji postupa u predmetu, rukovoditelj kazneno popravne institucije i svjedok ili osoba navedena u st. (2) i (3) članka 2. ovog zakona (u daljem tekstu: bliska osoba).
- (2) Zahtjev za primjenu Programa zaštite mora da sadrži:
  - a) podatke o osobi za koju se predlaže primjena Programa zaštite;
  - b) opis kaznenog djela i procjenu postojećih dokaza;
  - c) opis okolnosti koje ukazuju da postoji stvarna i ozbiljna opasnost za osobu za koju se predlaže primjena Programa zaštite;
  - d) druge podatke koji su od značaja za primjenu Programa zaštite.
- (3) Uz zahtjev glavni tužitelj BiH Povjerenstvu mora dostaviti i izjavu svjedoka, odnosno izjavu njemu bliske osobe o pristanku na uključenje u Program zaštite.
- (4) Predsjednik Povjerenstva dužan je odmah po prijemu zahtjeva od glavnog tužitelja BiH, a najkasnije u roku od 5 dana, sazvati sjednicu Povjerenstva. Povjerenstvo može od glavnog tužitelja BiH zatražiti da dopuni zahtjev podacima koji su značajni za primjenu Programa zaštite. Povjerenstvo odlučuje o zahtjevu najkasnije u roku od 20 dana od dana podnošenja zahtjeva ili dopunjenog zahtjeva i o svojoj odluci odmah obavještava glavnog tužitelja BiH i OZS.

Članak 9.

(Hitne mjere)

- (1) Kao hitne mjere mogu se primijeniti mjere iz stavka (1) članka 12. ovog zakona.
- (2) Hitne mjere provodi OZS.

Članak 10.

(Primjena hitnih mjera)

- (1) Ako glavni tužitelj BiH, po prijemu inicijative iz stavka (1) članka 8. ovog zakona, procijeni da život, zdravlje ili fizički integritet, sloboda ili imovina svjedoka većeg opsega, odnosno njemu bliske osobe, mogu biti odmah izloženi stvarnoj i ozbiljnoj opasnosti koja ne može biti otklonjena odgovarajućim mjerama zaštite koju policija pruža građanima, istovremeno s podnošenjem zahtjeva za primjenu Programa zaštite obavijestiti će o tome OZS radi primjene hitnih mjera.

- (2) Odluku o vrsti i primjeni hitnih mjera donosi rukovoditelj OZS-a u roku od 24 sata od prijema obavještenja glavnog tužitelja BiH. Rukovoditelj OZS-a će o odluci odmah obavijestiti glavnog tužitelja BiH.
- (3) Prije primjene hitnih mjera rukovoditelj OZS-a će pribaviti pismenu suglasnost svjedoka, odnosno njemu bliske osobe.
- (4) Hitne mjere se primjenjuju do donošenja odluke Povjerenstva o zahtjevu za primjenu Programa zaštite.

Članak 11.

(Sporazum o primjeni Programa zaštite)

- (1) Ukoliko Povjerenstvo donese odluku o primjeni Programa zaštite, ovlastiti će rukovoditelja OZS-a da sa svjedokom, odnosno njemu bliskom osobom, zaključi Sporazum o primjeni Programa zaštite (u daljem tekstu: Sporazum).
- (2) Sporazum iz stavka (1) ovog članka sadrži sljedeće elemente:
  - a) nazive sporazumnih strana;
  - b) izjavu svjedoka, odnosno bliske osobe o dobrovoljnom uključenju u Program zaštite, izjavu da su podaci navedeni u Upitniku istiniti, i da u slučaju davanja neistinitih podataka, Program zaštite može biti prekinut;
  - c) obveze sporazumnih strana;
  - d) vrijeme trajanja Programa zaštite;
  - e) klauzulu da je Sporazum sačinjen u jednom primjerku i da se čuva u OZS-u;
  - f) ostale podatke od značaja za provođenje Programa zaštite; i
  - g) potpise sporazumnih strana i datum zaključenja Sporazuma.
- (3) Ravnatelj SIPA-e, na prijedlog rukovoditelja OZS-a, će propisati bliže odredbe o sadržaju Sporazuma u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (4) Primjena Programa zaštite počinje danom zaključenja Sporazuma.
- (5) Prije zaključenja Sporazuma, svjedok odnosno njemu bliska osoba popunjava Upitnik. Sadržaj Upitnika će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona propisati ravnatelj SIPA-e na prijedlog rukovoditelja OZS, uz pribavljenu suglasnost ministra sigurnosti BiH.

Članak 12.

(Mjere zaštite)

- (1) Mjere kojima se osigurava zaštita svjedoka, odnosno njemu bliske osobe su:
  - a) fizička i tehnička zaštita osoba i imovine;
  - b) premještanje;
  - c) prikrivanje identiteta i podataka o vlasništvu;

- d) promjena identiteta.
- (2) O vrsti i trajanju mjere iz stavka (1) ovog članka koju treba primjeniti u zaštiti svjedoka, odnosno njemu bliske osobe odlučuje rukovoditelj OZS-a, uz prethodno pribavljeno mišljenje Povjerenstva, pri čemu se može primjeniti jedna ili više mjera.
  - (3) Mjere iz stavka (1) ovog članka provodi OZS.
  - (4) OZS će najmanje jednom godišnje ocjenjivati opravdanost utvrđenih mjera zaštite.

Članak 13.

(Opis mjera zaštite)

- (1) Mjera fizičke i tehničke zaštite osobe i imovine sastoji se u sprječavanju protupravnog ugrožavanja života, zdravlja, fizičkog integriteta, slobode ili imovine svjedoka većeg opsega, odnosno njemu bliske osobe, uporabom fizičko-tehničkih mjera.
- (2) Mjera premještanja svjedoka, odnosno njemu bliske osobe, sastoji se u privremenom ili trajnom preseljenju iz mjesta njegovog prebivališta ili boravišta u drugo mjesto u BiH ili inozemstvu, koje odredi OZS, a u skladu sa odredbama stavka (5) članka 7. ovog zakona.
- (3) Mjera prikrivanja identiteta osobe i podataka o njegovom vlasništvu obuhvaća izradu i uporabu osobnih dokumenata i dokumenata o imovini svjedoka, odnosno njemu bliske osobe u kojima su privremeno promjenjeni njegovi izvorni podaci.
- (4) Promjena identiteta sastoji se u izmjeni dijela ili svih osobnih podataka svjedoka, odnosno njemu bliske osobe, s tim što ova mjera može podrazumijevati i određenu promjenu njegovih fizičkih karakteristika.
- (5) Bliže odredbe o procedurama i načinu primjene mjera zaštite utvrditi će ravnatelj SIPA-e na prijedlog rukovoditelja OZS-a u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 14.

(Pružanje pomoći)

- (1) OZS će svjedoku, odnosno njemu bliskoj osobi u tijeku primjene mjera zaštite pružati potrebnu ekonomsku i socijalnu pomoć do trenutka njegovog osamostaljenja.
- (2) Pomoć iz stavka (1) ovog članka ne može biti veća od iznosa koji je neophodan za pokrivanje životnih troškova i uključivanja u novu društvenu sredinu.

Članak 15.

(Povjerljivost i obrada podataka)

- (1) OZS vrši obradu osobnih podataka koji se odnose na identificiranu osobu ili osobu koja se može identificirati u skladu sa odredbom članka 2. ovog zakona, te vodi evidenciju osobnih i drugih podataka za čiju je obradu ovlašten ovim zakonom.
- (2) Odluke i mjere donijete u skladu sa odredbama ovog zakona dokumentiraju se i pohranjuju u spise. Spise koji su tajni podaci i koji nisu dio istražnog spisa vodi OZS. Na zahtjev Tužiteljstva BiH, navedeni spisi mogu im se dati na uvid. Osoblje u Tužiteljstvu BiH i OZS-u obavezno je da osigura informacije vezane za zaštitu svjedoka u kaznenim postupcima u skladu sa općim principima ZKP-a BiH, a osobito imajući u vidu odredbe članka 82. ZKP-a BiH.

Članak 16.

(Zaštita osobnih podataka)

- (1) Tajnim podatkom se smatraju sve informacije do kojih dođu osobe prilikom obavljanja službene dužnosti a u vezi su sa mjerama za zaštitu svjedoka.
- (2) Fizičke ili pravne osobe uključene u zaštitu svjedoka ne smiju neovlašteno otkriti bilo kakve informacije vezane za svjedoka ili osobe iz st. (1), (2) i (3) članka 2. ovog zakona, ili vezane za bilo koju zaštitnu mjeru koja može biti poznata, uključujući i period nakon obustave zaštite svjedoka kao i nakon prestanka službenih dužnosti.
- (3) Prilikom prijenosa i razmjene podataka između organa ne smije biti nikakvih posljedica po zaštitu svjedoka.
- (4) Organi uprave i javne ustanove bez odgađanja obavještavaju OZS o svakom zahtjevu za otkrivanje zaštićenih podataka ili podataka koje OZS naznači.

Članak 17.

(Izrada i uporaba dokumenata sa izmjenjenim podacima)

- (1) Organi uprave i javne ustanove, na zahtjev OZS-a i u skladu sa podacima proslijeđenim od strane OZS-a, u korist osoba uključenih u Program zaštite izdaju ili privremeno mijenjaju potvrde ili druge dokumente neophodne za stvaranje ili održavanje privremeno izmjenjenog identiteta (dokumenti o novom identitetu), te mogu raspolagati ovako izmjenjenim podacima.
- (2) Osoba uključena u Program zaštite može sudjelovati u pravnim poslovima koristeći privremeno izmjenjeni identitet. Za zaključenje pravnih poslova koji mogu imati utjecaj na treće osobe, osoba uključena u Program zaštite može upotrijebiti ispravu iz stavka (1) ovog članka samo uz prethodnu suglasnost OZS-a. Ako OZS ne da suglasnost za zaključenje pravnog posla, osoba

uključena u Program zaštite može, uz suglasnost OZS-a, odrediti punomoćnika koji će u njegovo ime zaključiti te poslove. OZS je dužno osigurati da osoba uključena u Program zaštite bude dostupna u svrhu obavljanja pravnih poslova.

- (3) Odredbe stavka (1) ovog članka primjenjuju se i na zaposlene u OZS-u, ako je to neophodno za izvršavanje njihovih zadataka.
- (4) Nakon promjene identiteta, OZS odobrava i nadzire pristup izvornim podacima o identitetu osobe uključene u Program zaštite i vodi računa o svim statusnim i drugim pravima i obvezama koji su u vezi sa izvornim identitetom osobe.
- (5) Organi uprave mjerodavni za vođenje evidencija i izdavanje isprava dužni su u evidenciju o izvornim podacima o osobi uključenoj u Program zaštite unijeti zabilješku da se bez suglasnosti OZS-a ne može izvršiti bilo koja radnja koja se tiče izvornog identiteta osobe.
- (6) Način i postupak izdavanja dokumenata iz st. (1) i (3) ovog članka, regulisati će se posebnim aktom, koji će utvrditi rukovoditelj OZS-a i rukovoditelj mjerodavnog organa uprave.
- (7) Originalne isprave i dokumenti osobe uključene u Program zaštite čuvaju se u OZS-u.

Članak 18.

(Prestanak i prekid Programa zaštite)

- (1) Primjena Programa zaštite prestaje:
  - a) istekom vremena primjene Programa zaštite predviđenog Sporazumom;
  - b) smrću osobe uključene u Program zaštite;
  - c) ako se osoba uključena u Program zaštite odrekne Programa;
  - d) odlukom o prekidu Programa zaštite.
- (2) Odluku o prestanku primjene Programa zaštite u slučajevima iz stavka (1) ovog članka donosi Povjerenstvo na prijedlog rukovoditelja OZS-a.
- (3) Na obrazložen prijedlog glavnog tužitelja BiH ili rukovoditelja OZS-a, Povjerenstvo može donijeti odluku o prekidu Programa zaštite ako:
  - a) više ne postoje razlozi za primjenu Programa zaštite;
  - b) osoba uključena u Program zaštite ne ispuni obveze predviđene Sporazumom;
  - c) tijekom primjene Programa zaštite bude pokrenut kazneni postupak protiv osobe uključene u Program zaštite za kazneno djelo koje dovodi u pitanje opravdanost primjene Programa zaštite;
  - d) država na čijoj se teritoriji nalazi osoba uključena u Program zaštite zahtjeva prekid Programa zaštite iz razloga utvrđenih međunarodnim ugovorom, odnosno sporazumom;

e) osoba uključena u Program zaštite navede neistinite podatke u Upitniku.

Članak 19.

(Potraživanja prema trećim stranama)

- (1) Mjere poduzete u skladu sa ovim zakonom ne utječu na potraživanja osobe uključene u Program zaštite prema trećim stranama.
- (2) U cilju ostvarivanja svojih prava, osoba uključena u Program zaštite može imenovati punomoćnika koji će ga zastupati uz prethodnu suglasnost OZS-a.
- (3) U slučaju da osoba uključena u Program zaštite ima potraživanja prema javnim službama, OZS obavještava ove službe o prijemu u program zaštite svjedoka i dostavlja podatke relevantne za donošenje odluke o potraživanju.

Članak 20.

(Potraživanja trećih strana)

Na potraživanja trećih strana od osoba uključenih u Program zaštite ne utječu mjere poduzete u skladu sa odredbama ovog zakona. Osoba koja treba biti uključena u Program zaštite o ovim potraživanjima obavještava OZS.

Članak 21.

(Dodatna sredstva koja dodjeljuje OZS)

OZS dodjeljuje dodatna sredstva samo ako je to neophodno za zaštitu svjedoka. Povrat dodatnih sredstava vrši se samo u slučaju da su ona odobrena na temelju namjerno dostavljene neistinite informacije.

Članak 22.

(Zaštita svjedoka u drugim sudskim procesima)

Osoba uključena u Program zaštite koja treba biti ispitana u okviru nekog drugog postupka u odnosu na dati kazneni postupak ima pravo dostaviti informacije samo o svom prethodnom identitetu, odnosno odbiti dati informaciju o svojim sadašnjim osobnim podacima i mjestu stanovanja, odnosno prebivališta uz prethodno obavljene konzultacije sa OZS-om.

Članak 23.

(Protjerivanje stranaca)

- (1) Strani državljanin kojemu se u skladu sa odredbama članka 2. ovog zakona osigurava zaštita, može biti protjeran iz zemlje samo uz odobrenje OZS-a.
- (2) OZS bez odgađanja obavještava mjerodavne organe o početku i obustavi Programa zaštite za stranog državljanina.

Članak 24.

(Nadzor)

OZS-a pod nadzorom SIPA-e provodi zadatke vezane za zaštitu svjedoka, koji su propisani Zakonom o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, ovim zakonom, te drugim zakonima, kao i za unaprijeđenje suradnje i razmjenu informacija sa organima vlasti stranih država i međunarodnim organizacijama mjerodavnima za zaštitu svjedoka.

Članak 25.

(Podnošenje izvješća OZS-a)

OZS, ravnatelju SIPA-e i ministru sigurnosti BiH, podnosi godišnje izvješće o generalnim aktivnostima OZS-a.

Članak 26.

(Financiranje)

- (1) Sredstva za provođenje odredbi ovog zakona, na prijedlog OZS-a se planiraju i osiguravaju u posebnom odjelu Proračuna SIPA-e.
- (2) Ministar sigurnosti BiH, na prijedlog ravnatelja SIPA-e i uz pribavljeno mišljenje ministra financija i trezora BiH, donijeti će provedbene propise o načinu korištenja sredstava iz stavka (1) ovog članka, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 27.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog zakona, prestaje da važi Zakon o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 29/04).

Članak 28.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “ Službenom glasniku BiH”.

PSBiH broj .....

.....2008. godine

Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine

.....

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine

.....

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O PROGRAMU ZAŠTITE SVJEDOKA U BOSNI I HERCEGOVINI

I – USTAVNOPRAVNI TEMELJ

Ustavno-pravni temelj za donošenje Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini sadržan je u odredbi članka IV 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Osnovni razlozi za donošenje Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini proizilaze iz činjenice da je potrebno osigurati učinkovit sustav zaštite svjedoka u tijeku i nakon kaznenog postupka, kako bi se svjedoku omogućilo slobodno i otvoreno svjedočenje u kaznenom postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini.

Dosadašnja iskustva u primjeni postojećih odredbi Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH, "broj 29/04), pokazala su niz nedostataka koji su ograničavajući čimbenik u samoj provedbi ovog zakona.

S tim u svezi, osnovni razlozi za donošenje navedenog zakona sastoje se u slijedećem:

„ Postupak i način uključivanja u program zaštite

Postupak je bitan iz razloga što Odjeljenje za zaštitu svjedoka može poduzimati mjere iz svoje mjerodavnosti kada prema potrebama Tužiteljstva BiH, Suda BiH ili drugih sudionika u kaznenom postupku se prepozna potreba za našom angažiranošću, odnosno kada je život, zdravlje, tjelesni integritet ili imovina osobe koju smo dužni štiti bde u tom stupnju ugrožena da je zaštita neophodna. Zahtjev ovlaštenog predlagača za ulazak u Program zaštite svjedoka mora biti u pismenoj formi i trebao bi sadržavati podatke koji su propisani ovim prijedlogom zakona i koji bi bili početna informacija za rad i djelovanje Odjeljenja za zaštitu svjedoka (podaci o identitetu osobe, podaci o predmetu, optuženom i osobama koje su izvor prijetnje).

„ Povjerenstvo za uključivanje u Program zaštite svjedoka

Postojećim odredbama Zakona o programu zaštite svjedoka u BiH propisano je da načelnik Odjeljenja za zaštitu svjedoka odlučuje o pokretanju, vođenju i prekidu Programa zaštite. Iskustva kao i zakonske odredbe drugih europskih država upućuju i određuju da Odluku donosi kolektivno tijelo-povjerenstvo i da su predstavnici-članovi povjerenstva iz: Ministarstva pravde BiH, najviših razina tužiteljstva i sudova, kao i predstavnik Jedinice za zaštitu svjedoka. Načelnik Odjeljenja za zaštitu

svjedoka donosio bi Odluke u izuzetnim slučajevima, samostalno, kao što je hitno poduzimanje mjera zaštite kada na to upućuju posebne okolnosti.

„ Vrste mjera zaštite i podrške

Važećim zakonom o programu zaštite svjedoka u BiH samo su djelomično navedene neke od mjera zaštite i podrške. S tim u svezi odredbe Prijedloga zakona sadrže precizno navedene i propisane mjere zaštite za ugrožene osobe, kao što su: fizička i tehnička zaštita, premještanje-relokacija unutar teritorije BiH, relokacija u drugu državu shodno međunarodnim sporazumima, mjere prikrivanja identiteta i vlasništva, promjena identiteta, mjere zaštite osoba koje su lišene slobode i koje se nalaze unutar kazneno-popravnih ustanova- svjedoci suradnici.

„ Primjena mjera zaštite

Odredbama ovog zakona propisano je na koji način i u kojim slučajevima će se od strane službenika Odjeljenja za zaštitu svjedoka primjenjivati mjere zaštite i kako će se te mjere provoditi u suradnji s drugim pravnim subjektima u BiH i u drugim državama, a što postojeća legislativa nije propisivala odnosno nije u dovoljnoj mjeri pojasnila odgovarajuću primjenu.

„ Sporazum o provođenju programa zaštite

U odnosu na postojeću legislativu, novim odredbama zakona propisano je da se sporazum između Odjeljenja za zaštitu svjedoka i osoba koje štite treba sačiniti u pismenoj formi, te su ubačeni i osnovni elementi sporazuma kao i bliže odredbe o načinu primjene i prestanka samog sporazuma, uz precizno navođenje razloga zbog kojih prestaje ili se prekida Program zaštite svjedoka.

„ Evidencija podataka i zaštita podataka

U odnosu na postojeće odredbe, odredbama novog zakona propisano je koje evidencije u svezi zaštite svjedoka će voditi Odjeljenje za zaštitu svjedoka, koju oznaku stupnja tajnosti će imati podaci iz evidencija, koji podaci se čuvaju tajno u evidencijama odnosno koji su rokovi za podatke koji se ne čuvaju trajno.

„ Financiranje

Odredbama novog zakona u odnosu na dosadašnje odredbe preciznije je utvrđeno iz kojih sredstava će se planirati sredstva za provođenje odredbi ovog zakona odnosno to je predviđeno da se navedena sredstva uplaniraju i osiguravaju u posebnom odjelu Proračuna SIPA-e uz poseban naglasak da će se provedbeni propisi o načinu korištenja sredstava donijeti u određenom roku i od strane ministra sigurnosti BiH na prijedlog ravnatelja SIPA-e i uz pribavljeno mišljenje ministra financija i trezora BiH.

Dakle, uzimajući u obzir naprijed navedeno, ovim Prijedlogom zakona detaljnije se regulira prije svega postupak i način uključivanja u program zaštite svjedoka, uspostava tijela, odnosno Povjerenstva mjerodavnog za odlučivanje o pokretanju, prekidu, prestanku ili produženju primjene

programa zaštite, kao i bliže zakonsko određivanje primjene hitnih mjera, odnosno primjene mjera zaštite kojima se osigurava zaštita svjedoka ili njemu bliske osobe. S tim u svezi, odredbama ovog zakona se bliže utvrđuju i određuju elementi neophodni za zaključivanje sporazuma i upitnika, kao i prestanak i prekid programa zaštite svjedoka, te financiranje programa zaštite svjedoka.

III- OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Odredbom članka 1. Prijedloga zakona, predloženo je da se putem ovog zakona osigura učinkovita zaštita svjedoka u tijeku i nakon kaznenog postupka, odnosno kako bi se svjedoku omogućilo slobodno i otvoreno svjedočenje u kaznenom postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini. Ovaj postupak je bitan iz razloga što Odjeljenje za zaštitu svjedoka može poduzimati mjere iz svoje mjerodavnosti i to prema potrebama tužiteljstva BiH, Suda BiH ili drugih sudionika u kaznenom postupku.

Člancima 3. 4. 5. i 6. Prijedloga zakona izvršene su dopune postojećeg Zakona o programu zaštite svjedoka („Službeni glasnik BiH“, broj 29/04), a koji se odnose na područje primjene Programa zaštite u odnosu na kaznena djela, kao i bliže odredbe o sastavu Povjerenstva za uključivanje u program zaštite svjedoka, odluke koje Povjerenstvo donosi, način imenovanja i razriješenja članova Povjerenstva, uvjeti pod kojima prestaje članstvo u Povjerenstvu, kao i postupak donošenja Odluke o prestanku članstva u Povjerenstvu, te su date i osnovne odredbe koje se odnose na rad Povjerenstva. Ove odredbe novih članova su uvrštene u prijedlog zakona, prije svega, da bi se zakon o programu zaštite svjedoka u BiH prilagodio normativnoj regulativi i praksi kako zemalja iz neposrednog okruženja, tako i u većini Europskih zemalja, a gdje Odluke o uključivanju u Program zaštite svjedoka donosi kolektivno tijelo.

Odredbama članka 7. Prijedloga zakona izmjenjeni su raniji st. (1) i (2) postojećeg zakona, odnosno data je preciznija definicija i kratak opis djelokruga rada Odjeljenja za zaštitu svjedoka kao specijalizirane organizacijske jedinice SIPA-e koja provodi Program zaštite svjedoka, provodi i organizira hitne mjere zaštite svjedoka, odnosno odgovorno je za njihovu primjenu i data je obveza svim organima, organizacijama i institucijama da pruže pomoć Odjeljenju za zaštitu svjedoka i da na njegovo traženje izvrše radnje iz svoje mjerodavnosti potrebne za poduzimanje mjera i radi provođenja odredbi Zakona o programu zaštite svjedoka u BiH. Također, odredbom ovog članka proširena je ili bolje rečeno dato je pojašnjenje odredbom novog stavka (5), da u skladu sa prethodno zaključenim sporazumom između Bosne i Hercegovine i strane države, Državna agencija za istrage i zaštitu može zaključiti protokole i druge provedbene propise sa stranim organima uprave ili tijelima za provođenje sporazuma i ovog zakona.

Novom odredbom članka 8. reguliran je postupak za primjenu Programa zaštite svjedoka, tj. razrađen je način podnošenja inicijative za primjenu programa zaštite, dati su osnovni elementi koje mora da sadrži svaki zahtjev za primjenu programa zaštite, te određeni rokovi u kojima Povjerenstvo mora odlučivati i donositi odgovarajuće odluke.

U članku 10. Prijedloga zakona razrađene su odredbe koje se odnose na primjenu hitnih mjera, vrste hitnih mjera, mjera zaštite, kao i sporazum o primjeni programa zaštite. Naime, odredbom članka 9. normativno je uređena oblast primjene hitnih mjera i to, kako postupak ocjenjivanja uvjeta za primjenu navedenih mjera, tako i postupak same primjene hitnih mjera.

U sklopu članka 11. Prijedloga zakona bliže je određen postupak zaključivanja Sporazuma o primjeni programa zaštite, dati su osnovni elementi koje mora da sadrži svaki sporazum, kao i pravni temelj za utvrđivanje bližih odredbi o sadržaju sporazuma.

Odredbama članka 12. propisane su vrste mjera zaštite, postupak odlučivanja o vrsti mjere zaštite.

Člankom 13. dat je opis svake mjere zaštite pojedinačno. Ovim odredbama dat je i pravni temelj da bliže odredbe o procedurama i načinu primjene mjera zaštite utvrđuje ravnatelj SIPA-e na prijedlog rukovoditelja Odjeljenja za zaštitu svjedoka.

U članku 18. Prijedloga zakona reguliran je način prestanka primjene Programa zaštite, kao i prekid Programa zaštite, odnosno odredbama ovog članka utvrđeni su osnovni postulati kako za prestanak, tako i za prekid Programa zaštite.

Odredbama čl. 19. i 20. Prijedloga zakona mijenjaju se postojeći članci 9. i 10. iz razloga što su isti neprecizni i nisu potpuno jasne situacije koje reguliraju, odnosno tko ima potraživanja prema kome.

Člankom 26. Prijedloga zakona propisano je iz kojih sredstava, odnosno iz kojeg odjela proračuna SIPA-e će se financirati rad Odjeljenja za zaštitu svjedoka prilikom provođenja mjera Programa zaštite. Odredbom ovog članka dat je i pravni temelj za donošenje provedbenih propisa o načinu korištenja sredstava u provedbi odredbi Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini.

IV- USKLAĐENOST SA EUROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Prilikom utvrđivanja Prijedloga zakona vodilo se računa o usklađenosti sa međunarodnim standardima, te je u tom smislu, a polazeći i od odredbi članka 81. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine kojima je propisano da svjedočenje predstavlja opću građansku dužnost koja obuhvaća obvezu odazivanja pozivu procesnog organa, obvezu svjedočenja, zatim obvezu davanja iskaza i obvezu

davanja istinitog iskaza. S obzirom na navedenu obvezu svjedočenja država je dužna svjedoku pružiti zaštitu osnovnih ljudskih prava zagantiranih Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, i to od čl. 2. do 8. (Pravo na život, zabrana mučenja, zabrana ropstva i prinudnog rada, pravo na slobodu i sigurnost, pravo na pravično suđenje, kažnjavanje samo na temelju zakona, pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života) dakle organi države koji primoravaju svjedoka da svjedoči moraju poduzeti prikladne mjere u cilju njegove zaštite na način da organiziraju kazneni postupak koji neće ugroziti život svjedoka.

V- PROVEDBENI MEHANIZMI

Provedba odredbi Prijedloga ovog zakona osigurana je kroz postojanje državnih organa prevashodno kroz postojanje Odjeljenja za zaštitu svjedoka kao specijalizirane organizacijske jedinice Državne agencije za istrage i zaštitu, a koja je mjerodavna da provodi Program zaštite svjedoka, provodi i organizira hitne mjere zaštite i svjedoka, te je i odgovorna za njihovu primjenu.

VI- FINACIJSKA SREDSTVA

Za provođenje odredbi Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini nije potrebno izdvajati dodatna finacijska sredstva u Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, jer su ista već osigurana u Proračunu Državne agencije za istrage i zaštitu, ali zbog specifičnosti poslova zaštite svjedoka, nije moguće tvrditi da će predviđena sredstva biti i dovoljna, zbog čega pitanje financiranja treba posmatrati kao "otvoreno", uz spremnost za izdvajanje dodatnih sredstava.